Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry:n vastine jätelain muutosta (HE 209/2022) koskevassa kuulemisessa esitettyihin kysymyksiin

Jätelakiesitystä (HE 209/2022) koskevassa kuulemisessa edustajat esittivät eräitä kysymyksiä.

Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry:n vastaukset esitettyihin kysymyksiin:

1. **Edustaja Multalan kysymys: Millä alueilla sijaitsevat kuntien jätelaitokset, jotka myyvät markkinoille yli 5 %:n osuudella?**

Vuoden 2020 tietojen pohjalta pienin ulosmyynnin osuus liikevaihdosta oli 0,05 % ja suurin 9,3 %. Viidellä jätelaitoksella ei ollut laisinkaan ulosmyyntiä. Myöskään liikelaitoksilla tai kuntayhtymillä ei ollut ulosmyyntiä (7 kpl). Ulosmyynnin osuudet jakautuivat seuraavasti:

jäteyhtiöitä	**markkinaehtoisen osuus**
17	0 % - 5 %
2	5 % < 6 %
3	6 % - 7 %
1	7 % < 8 %
0	8 % - 9 %
1	9 % <

Tarkemmin yhtiöt, joilla ulosmyynti oli yli 5 %, olivat seuraavat:

Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy 9,3 %
Stormossen Ab Oy 7,7 %
Kymenlaakson Jäte Oy 6,6 %
Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy 6,5 %
Savonlinnan Seudun Jätehuolto Oy 6 %
Rosk'n Roll Oy Ab 5,9 %
Salpakierto Oy (ent. Päijät-Hämeen JH) 5,4 %

Huomionarvoista on, että esim. Lapissa toimivat Napapiirin Residuum ja Perämeren Jätehuolto eivät myy markkinoille. Ei ole mahdollista tehdä johtopäätöstä, että syrjäisillä alueilla olisi enemmän ulosmyyntiä.

Yksityisen palvelutarjonnan puutteeseen jätelaissa on olemassa työkalu, kunnan toissijainen vastuu (jätelain 33 §), eli mikään taho Suomessa ei jää ilman jätehuoltopalvelua, jos sitä ei markkinoilta saisi. Ulosmyynti markkinoille on sen sijaan kuntayhtiön valinta lähteä kilpailemaan muiden yritysten kanssa, ja toiminnan laajuutta on perustellusti rajoitettu kilpailun tasapuolisuuden varmistamiseksi.

Huomionarvoista on, että jätealalla 11 kuntayhtiöllä ulosmyynnin määrä ylittää 500 000 euroa, monella jopa miljoona euroa. Jätealaa kohdellaan eri tavalla kuin muita toimialoja, joilla ulosmyynti ei saa hankintalain mukaisesti ylittää 500 000 euroa. Näin siitä huolimatta, että jätelaissa on varmistettu se, että jätehuolto toimii myös markkinapalvelujen puutteessa.

(Lähteet: Kuntayhtiöiden julkiset tilinpäätöstiedot vuodelta 2020)

2. Edustaja Multala pyysi KKV:n ympäristöministeriölle tekemää selvitystä

Selvitys löytyy täältä: https://www.kkv.fi/uploads/sites/2/2022/03/2022-01-tutkimusraportteja-ulosmyyntiraja.pdf

Lisäksi KKV antoi suosituksia: https://www.kkv.fi/uploads/sites/2/2022-02-policybrief-materiaalitori.pdf

3. Edustaja Hurun kysymys: Terveyden- ja sairaanhoidon erityisjätteet ja jätteenpolttokapasiteetti

Sairauden- ja terveydenhoidon erityisjätteet eivät kuulu kunnan vastuulle: eivät tällä hetkellä, eivät lakiesityksen siirtymäaikana, eivätkä sen jälkeen. Asiasta ei ole kiistaa, ja asia on todettu suoraan jätelain perusteluissa jo vuonna 2010 (HE 199/2010, s. 84): ”Kunnan velvollisuus koskisi vain yhdyskuntajätettä eikä tässä tarkoitetuissa toiminnoissa syntyvää muuta jätettä, kuten sairaaloiden erityisjätettä.”

Tällainen erityisjäte ei siis ole sote-toimintojen sekajätettä, vaikka tällaista kuulemisessa yksi kuultava esittikin. Erityisjätteillä on oma luokituksensa jätesäänteleyssä, eikä niitä lueta yhdyskuntien sekajätteeksi.

Erityisjätteen jätehuoltopalvelun ovat myyneet Suomessa hyvin pitkäaikaisesti yksityisen sektorin toimijat. Erityisjätteitä ei voi pääsääntöisesti kierrättää, joten ne poltetaan joko vaarallisen jätteen polttoon tarkoitetussa kattilassa tai muissa jätteenpolttokattiloissa, joilla on tähän lupa. Pulaa tällaisesta polttokapasiteetista ei ole olemassa. (Pidemmällä aikavälillä Suomeen on pikemminkin rakentumassa liikaa jätteenpolttokapasiteettia).

Ulosmyynnin laajentamistarpeita ei voi perustella sote-jätteillä, eikä näin HE 209/2022:ssa olekaan tehty.

Sote-toimintojen erityisjätteet eivät ole myöskään peruste kolmen vuoden lisäsiirtymäajalle hyvinvointialueiden jätehuollon järjestelyissä, vaan päinvastoin osoitus siitä, että jo nyt hyvinvointialueet joutuvat kilpailuttamaan näiden erityisjätteiden jätehuollon. Samalla olisi mahdollisuus kilpailuttaa yhdyskuntajätteet, ja osa hyvinvointialueista on tähän jo ryhtynytkin.

Lisätietoja:

Katja Moliis

Johtava asiantuntija | Chief Policy Advisor

Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry | Finnish Environmental Industries YTP
Eteläranta 10, PL 4 - P.O. Box 4, 00131 Helsinki, Finland
+358 505 255 762 | katja.moliis@ytpliitto.fi | www.ytpliitto.fi